

Mødet den 11. April 1907.

Fraværende: Harald Jensen, S. Pedersen.

1. (J. Nr. 19¹⁴—1906). Anvisning af Statskassens Andel i de i Aaret 1905—06 af Kommunen udrede Udgifter til Foranstaltninger mod **smitssomme Sygdommes Udbredelse** med 20447 Kr. 06 Øre.
2. (J. Nr. 238⁶—06). Andragende fra Rednings- og Fødehjemmet »**Bethesda**« om Understøttelse af Kommunen. Der forelaa Begæring fra 5 af Raadets Medlemmer om Sagens Udsættelse.

Sagen udsattes til næste Møde.

3. (J. Nr. 51—07). Indstilling fra Havneudvalget om Foretagelsen af forskellige Ændringer i de »**almindeelige Betingelser for Arbejds- og Materialydelser ved Aarhus Havn**«.

Formanden meddelte, at Anledningen til denne Sags Fremkomst var, at en Mand i Fjor var kommet til Skade ved Arbejdet paa den nye Havn, og da man fandt det vanskeligt at skelne mellem, om det var Entreprenøren eller Leverandøren, der maatte bære Forsikringspligten, foreslog man nedsat et Udvalg til nærmere at undersøge Forholdet.

Jakob Jensen kunde ikke indrømme, at de af Havneingeniøren fremførte Vanskeligheder var til Stede, men havde iøvrigt ikke noget imod, at der nedsattes et Udvalg, dog vilde han finde det rigtigst, at dette Udvalg ikke kom til at bestaa af

Medlemmer af Udvalg, der var interesseret i Sagen. Han foreslog derfor at vælge Formanden, Har. Jensen og Nørgaard.

Rahr antog ikke, at en Debat i Byraadet kunde nytte, og vilde derfor anbefale Nedsættelsen af Udvalg. Til Medlemmer af dette vilde han anbefale de af Hr. Jakob Jensen foreslaaede.

Det vedtoges at sende Sagen til Erklæring af et Udvalg bestaaende af: Formanden, Harald Jensen og Nørgaard.

4. (J. Nr. 38—67). Beretning om **Arbejdernes Byggeförenings Virksomhed** i Aaret 1906.

Hr. Rahr anmodes om at gennemse Beretningen og Aarsregnskabet.

5. (J. Nr. 40—67.) Forslag fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse om **Anlæg** af Hendrik Pontoppidansgades Forlængelse mod Syd fra Nyborggade indtil den næste Forbindelsesgade til Hans Brogesgade tilligemed denne Forbindelsesgade samt Gaderne Syd og Vest for Sct. Josefsøstrenes Hospital, alt til en samlet Udgift af 43870 Kr.

Nørgaard vilde anbefale Indstillingen, der gik ud paa at gøre Henrik Pontoppidansgade færdig ned til Hans Brogesgade. Alle Grunde var der solgt med Undtagelse af et Hjørne ved Henrik Pontoppidansgade, og der havde gentagne Gange meldt sig Liebhaveere. Samtidig ønskede Udvalget at tage to Smaastykker med ved St. Josefs Hospital, hvor der næsten ogsaa var udsolgt. Ganske vist var den Sum, der vilde medgaa, ialt ca. 44,000 Kr., ret betydelig, men det maatte anses for urigtigt ikke at lade disse Gader gøre i Stand.

Filtenborg kunde slutte sig til Indstillingen, men ønskede at forespørge, om Udvalget havde taget Hensyn til den Viadukt, der vilde fremkomme paa dette Terræn ved Anlægget af den

nye Havnebane. Paa Kortet var Viadukten ikke afmærket, men hvis denne Viadukt tænktes anlagt, var det sikkert ikke nødvendigt at anlægge en Gade paa 30 Alens Bredde.

M i k a e l J o h a n s e n beklagede, at Udvalget ikke fremkom med Forslag angaaende Finsensgades Fuldførelse, idet han ansaa det for nødvendigt, at der snarest gjordes noget for Gadeanlæg i den nordlige Bydel. Vel maatte det indrømmes, at man ved Gadeanlæg mod Syd havde Marselisborgkontoen til Raadighed, men Boulevardkontoen vilde jo ogsaa være i Stand til at bestride mulige Udgifter for den nordlige Bydels Vedkommende.

N ø r g a a r d oplyste, at der var taget al mulig Hensyn til den paatænkte Viadukt, og at det som Følge deraf kun gjaldt Anlægget af den ene Side af Gaden. Til Hr. Mikael Johansen vilde han sige, at Salget Syd paa gik saa rask fra Haanden, at man mente snart at faa alle Pengene ind for Grundene.

F i l t e n b o r g takkede for Oplysningen og vilde saa gaa ud fra, at Gaden ikke blev 30 Alen bred.

M i k a e l J o h a n s e n troede, at Vanskeligheden ved at sælge Grunde Nord for Byen laa i, at den sydlige Bydel var favoriseret i flere Henseender, f. Eks. med Hensyn til Gadeanlæg og Indlæg af W. C.

V e s t e s e n anbefalede at følge Udvalgets Indstilling, men vilde henlede Udvalgets Opmærksomhed paa, at Fortovene ved de nyanlagte Gader som Regel henlaa i et frygteligt Griseri, fordi de ikke gjordes færdige, før Gaden bebyggedes. I Odensegade havde Brolægningsudvalget ladet lægge Granitkantsten, hvad der havde vist sig meget praktisk, og han vilde anbefale, at man tog under

Overvejelse at bruge samme Fremgangsmaade ved de nye Gader.

Jakob Jensen vilde gøre Hr. Mikael Johansen opmærksom paa, at der mod Nord fandtes Grunde, der ikke kunde sælges, skønt de laa ud til anlagte Gader. Hvis Grundene omkring Johanneskirken skulde gøres frugtbringende, vilde der medgaa langt over 100,000 Kr., og de Penge var der ingen Anledning til at give ud, da der ved Østboulevarden var Byggegrunde nok til meget moderate Priser.

Nørgaard indrømmede det uheldige i, at Fortovene særlig for Hovedgadernes Vedkommende ikke blev istandsat, men mente, at dette maatte blive Brokægningsudvalgets Sag.

Mikael Johansen var klar over, at Udgravningerne ved Johanneskirken vilde koste Penge, men Boulevardfonden laa ogsaa inde med ca. 150000 Kr., og den nordlige Bydels Interesser maatte ogsaa varetages.

Jakob Jensen antog ikke, at Byraadet varetog den ene Bydels Interesser fremfor den andens, og han vilde oplyse om, at væsentlige Dele af Arealet skulde afgraves, hvis der skulde blive Tale om at sælge Grunde ved Johanneskirken.

Simonsen var overbevist om, at mange af Bygningshaandværkerne mente, at det var den nordlige Bydel, der blev favoriseret. Prisen for Grundene mod Syd blev anset for urimelig høj, og dette maatte være en Fordel for den nordlige Del. Hvis det havde været Meningen at forcere Salget mod Syd, havde man vel ogsaa fundet paa at sætte Prisen ned paa de Grunde, der nu i flere Aar havde ventet paa Køber. Men Forholdet var sikkert det, at der hidtil var sket Ret og Skel til begge Sider.

Nørgaard maatte paapege, at det var Bygghaandværkerne og ikke Byraadet, der var de bestemmende. Naar de foretrak at købe Syd paa selv til høje Priser, vilde det være underligt at nægte dem det. Grunden til, at Bebyggelsen ikke skred synderligt frem mod Nord, laa sikkert i Stedsforholdene. De nordlige Grunde laa paa en Bakke, adskilte fra den øvrige By ved døde Bælter. Den sydlige Bydel var aldeles ikke favoriseret fremfor den nordlige, og det kunde ikke bebrejdes Byen, at Udviklingen skred raskest fremad mod Syd.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 36—07). Fra **Aarhus Grundejerforening** forelaa følgende Andragende:

»Paa Aarhus Gnundejerforenings Vegne tillader vi os herved at andrage om, at den Pligt til Renholdelse af Byens Gader samt Bortfjernelse af Sne og Is, som hidtil har paahvilet Byens Grundejere, fremtidigt maa blive overtaget af Kommunen, saaledes at denne lader Arbejdet udføre for Kommunekassens Regning.

Vi skal hertil tillade os at bemærke, at medens det i tidligere Tider, da Byen hovedsagelig bestod af 1 Etages Huse, som Ejeren selv beboede, kunde være et nogenlunde godt og retfærdigt Princip, at »hver fejede for sin egen Dør«, navnlig da Fordringerne til Rengøring den Gang ikke var saa strænge som nu, saa er Forholdet nu et helt andet. Nuomstunder bestaar Byen væsentlig af høje Huse med mange Lejere, og Husejeren er som Regel den, som bebor den mindste Del af Ejendommen, saa at han i Virkeligheden ikke er en Smule mere interesseret i Gadernes Renholdelse end enhver anden af Byens Beboere. Det forekommer os derfor at være

en Uret, naar denne Byrde fremdeles hviler paa Grundejerne, og vi antager, at det ærede Byraad ligesom vi vil finde det korrekt, at den fordeles ligeligt mellem alle Byens Skatteydere.

For en enkelt Del af Renholdelsens Vedkommende, nemlig Fjernelsen af Sne og Is, har der allerede i 1895 været indgivet et Andragende fra Grundejerforeningen til det daværende Byraad, som overgav Andragendet til Brolægningsudvalgets Erklæring, men skønt Udvalgets Flertal anbefalede at imødekomme Grundejerne, blev Forslaget dog forkastet i Byraadet med den Motivering, at da der paa faste Ejendomme i Aarhus hvilede mindre Byrder og Afgifter til Kommunen end i de fleste andre større Købstæder, saa fandt man ingen Anledning til at bevilge Andragendet. Da man imidlertid næppe mere med Rette vil kunne paastaa, at de Byrder og Afgifter, som hviler paa de faste Ejendomme i Aarhus, er særligt smaa, og da det jo ogsaa er en Kendsgerning, at netop Grundejerne i Aarhus har haft særligt vanskelige Forhold at kæmpe imod i de senere Aar, saa vil den ovenanførte Motivering næppe mere holde Skik.

Vi mener tværtimod, at Renholdelsen af Byens Gader er en Samfundssag, som i lige Grad har Interesse, for samtlige Byens Indbyggere, og at Byrderne ved Renholdelsen derfor ogsaa i lige Grad bør fordeles paa alle Byens Skatteydere, og vi tillader os at haabe, at det ærede Byraad vil dele denne vor Opfattelse og træffe en Afgørelse i den af os anførte Retning«.

Brolægningsudvalgets Erklæring over Andragendet var saalydende:

»I Anledning af ovenstaaende Andragende fra Bestyrelsen for Aarhus Grundejerforening om

Kommunens Overtagelse af de brolagte Gaders Renholdelse samt af Bortkørselen af Sne og Is stiller Udvalget følgende Forslag til Byraadets Vedtagelse:

- I. **Renholdelsen** foretages ved Entreprenører, der overtager visse Gaders og Fortoges Renholdelse for et eller flere Aar ad Gangen efter Reglement og Betingelser, som Byrådet bestemmer.

Kommunen anskaffer og vedligeholder en eller flere Fejemaskiner, der stilles til Entreprenørernes Raadighed mod en aarlig Afgift. Der fastsættes en Pris, som Grundejerne maa betale pr. løbende Alen Facade for hver Gade, som kommer ind under denne Ordning, for hvilken Pris hele Renholdelsen af Gaden og Fortog besørges, derunder Bortkørsel af Opfejningen, Grusspredning i glat Føre, Fjernelse af Sne og Is i mindre Omfang, og i hvilken Pris Afgiften for Brugen af Fejemaskinerne ogsaa er indbefattet.

Prisen beregnes for hver Gade i Forhold til Gadens og Fortogets Bredde, idet Gadens Midtlinie danner Skellinien.

Ved Torve og Pladser ansættes Bredden af Gaden til 8 Alen.

Beløbet opkræves efter samme Regler som for Kommunens Afgifters Betaling og vil formentlig for Tiden kunne ansættes til Kr. 1,50 pr løbende Alen Facade pr. Aar.

Dersom Grundejerne i de Gader, som indgaar i denne Ordning, fremsætte Ønske derom, kan Administrationen af Renholdelsen overdrages dem, naar de vælger et Udvalg af Grundejerne i Gaden, til hvilket Brolægningssudvalget kan holde sig. Dette Grund-

ejерудvalg kan foretage Bortliciteringen af Renholdelsen efter Kommunens Betingelser²¹ i Lighed med, hvad der for Tiden finder Sted ved de asfalterede Gader, Nørregade, Nørreallé m. m., idet Brolægningsvæsenet i Tilfælde af Misligholdelse kan lade Renholdelsen foretage paa Grundejernes Regning.

- II. **Bortkørsel af Sne og Is.** Byen bortliciterer aarlig Ophugning, Sammenskovling og Bortkørsel af Sne og Is fra Fortog og Gader for de Gaders Vedkommende, som komme ind under Renholdelsesordningen.

Licitationen finder Sted pr. Læs med tilhørende Mandskab til Besørgelse af Ophugning og Læsning, idet der oprettes betryggende Kontrol med Læssenes Mængde og Størrelse og Aflæsning osv. Entreprenørerne ville blive forpligtede til at stille fornødent Vognmateriel og Mandskab til Raadighed for at kunne gennemføre Bortfjernelsen af Sne og Is fra den paagældende Gadestrækning indenfor en vis passende Tidsfrist.

Saaframt Entreprenørerne ikke opfylder Bestemmelserne angaaende disse Punkter, vil Kommunen forbeholde sig at lade Arbejdet udføre paa Entreprenørernes Bekostning.

Betalingen, som Grundejerne skulle yde, beregnes pr. løbende Alen Facade i Forhold til de stedfundne Udgifter. Ved Torve og Pladser gælder samme Regler som for Renholdelsen. I Tilfælde, hvor et Grundejerudvalg besørger Administrationen af Renholdelsen, kan dette ogsaa overdrages Administrationen af Snøkørselen efter nærmere derom fastsatte Bestemmelser«.

Vestesen kunde nok af Grundejerforeningens Andragende se, at Grundejerne ønskede at lægge Gadernes Renholdelse over paa Kommunen, men da Grundejerne engang havde den Pligt hvilende paa sig, havde Udvalget ikke beskæftiget sig med den Side af Sagen, men kun overvejet, hvorledes selve Renholdelsen bedst kunde udføres til Tilfredshed for alle Parter.

Udvalgets Forslag gik ud paa, at Renholdelsen foregik ved Entreprenører, og at Ordningen godt kunde gennemføres, uden at alle Gader gik ind under den. Kommunen anskaffede nogle Fejemaskiner, der udlejedes til Entreprenørerne, som saa foranstaltede Renholdelsen, Grusspredningen og Fjernelsen af Is og Sne, det sidste dog kun i mindre Omfang. Det sidste Udtryk, »i mindre Omfang«, var ganske vist noget elastisk, men da det var Byraadet, der fortolkede Udtrykket, og da Udgiften vilde blive meget stor, hvis Entreprenørerne ikke skulde løbe en altfor stor Risiko, havde man ment det rigtigst at indsætte det.

Udgiften, som skulde udredes af Grundejerne, havde man kalkulatorisk ansat til 1 Kr. 50 Øre aarlig pr. løbende Alen Facade. Saaledes var Forholdet til gensidig Tilfredshed ordnet ved flere af de asfalterede Gader.

Hvis Grundejerne selv ønskede at have med Sagen at gøre, kunde de selv afholde Licitationerne samt vælge Udvalg, der kunde staa som Mellemled mellem dem og Byraadet.

Med Hensyn til Bortskaffelsen af Is og Sne vilde det sikkert være heldigst, at Licitationen kun omfattede Prisen pr. Læs, da den tidligere anvendte Fremgangsmaade, nemlig forud for Vinteren at bortlicitere hele Snekørselen, havde vist sig meget uheldig. Faldt der ikke synderlig Sne,

tjente Entreprenøren store Penge, hvorimod han i strenge Snevintre led Tab og ret ofte ikke var i Stand til at bestride Arbejdet.

Ordningen med Snekørselen kunde ogsaa ligesom Gadernes Renholdelse eventuelt overlades til de af Grundejerne nedsatte Udvalg, dog saaledes at Byen, hvis Entreprenørerne misligholdt Kontrakten, kunde lade Arbejdet udføre paa Grundejernens Regning.

Da de med Renholdelsen forbundne Bekostninger var en aarlig tilbagevendende Udgift for Grundejerne, var det formentlig ikke nødvendigt, at Overenskomsten mellem Grundejerne og Byraadet blev tinglyst.

Iøvrigt vilde Udvalget varmt anbefale Indstillingen, da det var overbevist om, at man ved at følge den vilde faa Gaderne fortrinligt renholdt og det billigere end nu.

Lottrup mente, at Grundejerne spurgte om et, men Udvalget svarede paa noget andet. Grundejerne ønskede at faa Bekostningen lagt over paa Byen, eftersom samtlige Beboere var interesserede i, at Gaderne blev holdt rene. Sagen var af stor sanitær Betydning for alle, og der maatte sikkert kunde findes en anden Ordning end den foreslaaede. Den Afgift, 1 Kr. 50 Øre, Udvalget foreslog, var meget høj, vel ogsaa for høj, og kunde kun virke afskrækkende paa Grundejerne. Mejl-gades Renholdelse kostede kun 60 Øre pr. løbende Alen Facade.

Filtenborg forstod godt Brolægningsudvalgets Stilling til denne Sag, da der, hvis Grundejerne skulde imødekommes, maatte paalignes et betydeligt Beløb mere i Skat.

Han tænkte sig, at man kunde tilbyde Grundejerne nogen Lettelse med Hensyn til Bortkørsel

af Sne. Kommunen bortliciterede hvert Aar Snekørselen fra de offentlige Pladser, og man kunde nu give Grundejerne Ret til at lade deres Snekørsel gaa ind under samme Licitation, saa de fik Sneen ved deres Ejendomme bortkørt til samme Pris, som Byen maatte give.

Mikael Johansen erindrede om, at da denne Sag sidste Gang laa for i 1895, blev den forkastet af Byraadets Flertal med den Motivering, at Grundejerne betalte for lave Skatter. Senere var Ejendomsskylden kommet til, saa den Grund kunde ikke anføres mere.

Renholdelsen af Gaderne var nu overtaget af Kommunen i København, Odense, Aalborg, Horsens og flere andre Byer, og det vilde være meget rimeligt, at Aarhus indførte den samme Ordning. Tidligere, da der mest fandtes enetages Huse, var Grundejer og Beboer som Regel en Person, men nu var Forholdet anderledes, og alle Beboerne havde samme Interesse af, at Gaderne blev holdt rene.

Han vilde derfor anbefale Grundejerforeningens Andragende, saa meget mere som det var en daarlig Forretning at eje Ejendom, da disse ikke forrentede sig, men havde iøvrigt ikke noget imod, at Sagen blev henvist til Budgetudvalget.

J. C. Petersen vilde ligeledes anbefale Andragendet, da det var hans Overbevisning, at det dog engang maatte komme dertil, at Byen overtog Gadernes Renholdelse. Udvalgets Forslag vilde kun betyde, at man lappede paa det gamle, forkastelige System, ligesom det ogsaa vilde føre til en Forringelse af Ejendommenes Værdi. Mange Smaakaarsfolk udførte nu selv Renholdelsen, og for dem vilde det tillige medføre en Udgift, de hidtil havde været fri for. Da alle Byens Beboere var interesseret i

Renholdelsen, var det retfærdigst, at Byen overtog denne, men indtil det skete, maatte man helst blive ved den gamle Ordning.

Simonsen ansaa Udvalgets Forslag for meget fornuftigt. Det forekom ham, at Grundejerforeningen væsentlig tog sig af de store Grundejeres Interesser, og han var overbevist om, at Andragendet kun var Udtryk for en mindre Del af Medlemmernes Ønsker. Grundejerne hørte ikke til dem, der mest trængte til at blive lettet for Byrder, og Gadernes Renholdelse var ikke det, der var daarligst. I Sammenligning med Natrenovationen maatte Gadernes Renholdelse kaldes meget god, og Grundejerforeningen havde her — man kunde fristes til at sige som sædvanlig — begyndt ved den forkerte Ende.

De store Grundejere var særdeles godt beskyttede ved Skattelovene, særlig da man ikke her havde Kildebeskatning, og det var ikke, som af Hr. Mikael Johansen fremført, rigtigt, at Ejendoms-skylden lagde en ny Byrde paa Ejendommene. Ej heller var det vist rigtigt, at Horsens Kommune havde paataget sig Renholdelsen.

Forøvrigt fandt han det mærkeligt, at der i Byraadet faldt Udtalelser om, at Ejendommene ikke forrentede sig, da det dog var faktisk, at Ejendomspriserne netop i disse Dage steg stærkt.

Vestesen vilde gøre opmærksom paa, at Gaderne helst burde holdes bedre rene end Mejlgade, skønt denne Gade nu var renere end før, da den slet ikke blev rengjort. 1 Kr. 50 Øre maatte iøvrigt betragtes som en Maksimumspris, maaske kunde Prisen godt for smalle Gaders Vedkommende gaa ned til 60 Øre.

Naar Hr. Mikael Johansen anførte, at Københavns Kommune havde overtaget Gadernes Ren-

holdelse, var det vist ikke ganske rigtigt, da Grundejerne i store Dele af København selv maatte afholde Udgifterne derved. I Horsens hvilede ligeledes Renholdelsen af Gaderne vedblivende paa Grundejerne, hvorimod Byen havde overtaget Bortkørselen fra de brolagte Gader af Sne og Is, som Grundejerne dog selv maatte foranstalte samlet.

Til Hr. J. C. Petersen vilde han sige, at selv om det maaske kunde siges, at det var Idealet, at Byen paatog sig Renholdelsen, saa forstod han dog ikke, at man for Alvor kunde mene, at Byen burde paatage sig denne store Byrde, der vilde medføre, at Skatteprocenten vilde stige med ca. 1 Procent, og ligeledes maatte han gøre opmærksom paa, at Udvalget netop ikke foreslog Tinglæsning, saa den foreslaaede Ordning kunde ikke betyde nogen Forringelse af Ejendommenes Værdi.

Nørgaard troede ikke, der var Anledning til at give Grundejerne Lettelser, da det aldeles ikke var nogen slet Forretning at være Grundejer. Ej heller troede han, den store Del af Grundejerne ønskede, at Byen overtog Renholdelsen, da Skatteprocenten derved vilde stige.

Han vilde protestere imod, at Ejendomsskylden skulde være en ny Byrde paa Ejendommene, den var kun en Konvertering af en gammel Byrde, og han vilde med Hr. Simonsen indrømme, at der var andre Spørgsmaal, der mere paatrængende forlangte Løsning end Renholdesspørgsmaalet. Han haabede saaledes, at Kloaksystemet kom i Orden, saa W. C. kunde indføres overalt, og Forskellen mellem den sydlige og den nordlige Bydel derved blive udjævnet.

Filtenborg glædede sig over, at ingen udtalte sig imod, at Grundejerne fik Ret til at slutte sig til Kommunens Licitation for Bortkørsel af Sne,

og han vilde foreslaa, at denne Sag blev lagt i Politimesterens Haand, da det var Politiet, der bedst kunde øve Kontrol.

Grundejerne i Aarhus syntes han ikke var særligt belastede, da de kun bar $\frac{1}{5}$ af Skattebyrden.

Mikael Johansen havde modtaget Brev fra Københavns Grundejerforening, hvorefter det fremgik, at Kommunen havde overtaget hele Renholdelsen af Byens Gader, og han skulde fejle meget, hvis der ikke for en Tid siden havde staaet i »Demokraten«, at Socialdemokraterne i Horsens Byraad havde faaet samme Ordning gennemført i denne By.

Efter hans Mening var det en daarlig Forretning at være Grundejer. Han vilde gerne sælge med Tab, og det var der mange, der vilde. Selvfølgelig kunde Sagen ikke afgøres nu, men han vilde anmode om, at Budgetudvalget tog Sagen til Overvejelse inden næste Budgetbehandling.

Lottrop vilde oplyse om, at Mejlgaards Grundejere ingen Forpligtelse havde til at holde Gaden ren, det var frivilligt, de havde paataget sig det, og Forholdene var nu, da Gaden blev gjort ren 4—5 Gange om Dagen, langt bedre end tidligere.

Jakob Jensen vilde paapege, at de smaa Grundejere, som nu selv besørgede Renholdelsen, vilde, hvis Grundejerforeningens Andragende blev bevilget, gennem de forøgede Skatter faa en ny Byrde. Den stigende Skattebyrde vilde iøvrigt langt fra være i Grundejerns Interesse, da den vilde medføre en betydelig Udrykning af Lejere fra Byen.

Ejendomspriserne var i betydelig Stigning her i Byen, men ganske vist kunde man have købt for dyr, saa Forretningen alligevel blev daarlig, og han vidste ikke, om Hr. Mikael Johansen havde købt billigt eller dyrt.

Han var ikke stemt for Hr. Filtenborgs Forslag, da Følgen deraf maatte blive, at Natrenovationen saa ogsaa kom ind under Politiets Administration, derimod fandt han Udvalgets Forslag udmærket.

Simonsen troede ikke, at »Demokraten« havde indeholdt Beretning om, at Horsens Kommune havde overtaget Renholdelsen af Byens Gader.

Formanden ansaa det for nødvendigt, at Forslaget overgik til en anden Behandling, da det vilde medføre en Forandring i Politivedtægten, hvis Ejerne ikke frivilligt sluttede sig til Ordningen.

Vestesen tænkte sig, at Vedtægtens Bestemmelser derom overførtes fra Grundejeren paa Entreprenøren.

Formanden var ikke klar over, hvilken Hjemmel man havde til at binde Mindretallet af en Gades Grundejere til en Ordning, de ikke ønskede at tiltræde.

Vestesen vilde oplyse, at man kun tilsigtede en Fortsættelse af det System, som var indført ved de asfalterede Gader, hvis Grundejere frivilligt havde sluttet sig til Ordningen.

Nørgaard kunde nok indse, at det var en stor Behagelighed, at Bestemmelserne ikke blev tinglyst, men han vilde spørge, hvorledes man vilde stille sig, hvis en Del af en Gades Grundejere senere i Tiden ikke vilde være med.

Filtenborg vilde foreslaa, at der i Forslaget optoges en Bestemmelse om, at Grundejerne kunde komme ind under den kommunale Licitation for Bortkørsel af Sne og Is.

Vestesen vilde til Hr. Nørgaard sige, at hvis en Grundejer ikke vilde være med, lod Entreprenøren være med at gøre rent ud for den paagæl-

dende Ejendom, saa maatte Ejeren selv besørge Renholdelsen i Overensstemmelse med Politivedtægten. Forøvrigt var Politimesteren af den Anskuelse, at man nok havde Midler til at bringe en enkelt til at følge Trop med Renholdelsen.

Nørgaard troede ikke, at en Tinglæsning vilde betyde en Forringelse af Ejendommen, da Byrden jo i Forvejen hvilede paa den.

Formanden vilde synes, at det blev et meget stort Apparat at sætte i Scene med Tinglæsning af de mange Deklarationer, hvis Ordningen fik almindelig Tilslutning, ligesom det ogsaa vilde paaføre Ejerne Udgifter.

Nørgaard syntes ikke, man skulde lade Sagen falde af den Grund.

Det vedtoges at svare Andragerne overensstemmende med Udvalgets Indstilling og med Tilføjeende, at Byraadet kan gaa ind paa en Ordning, hvorefter de private Grundejere ogsaa enkeltvis under visse Betingelser kan fordre Sne og Is bortkørt til de Priser, der fastsættes ved Kommunens Licitation desangaaende.

7. (J. Nr. 34—07). Skrivelse fra **Foreningen til Dyrenes Beskyttelse**, hvori meddeles, at Foreningen fra 1. d. M. ikke længere ønsker at udføre Grusspredning paa Gaderne i glat Føre.

Skrivelsen toges til Efterretning, idet det efter Indstilling af Brolægningsudvalget vedtoges at afkøbe Foreningen 15 denne tilhørende Gruskasser til en Pris af 10 Kr. pr. Stk.

8. (J. Nr. 33—07). Indstilling fra Brolægningsudvalget angaaende Ordning af Afløbsforholdene paa **Enkefru Liisbjergs Jorder** Matr. Nr. 63, 105 og 116 af Markjorderne.

Vestesen meddelte, at Stadsingeniøren havde udarbejdet et Kort over hele Kvarterets Afvan-

ding. Efter dette faldt Arealet i 4 Grupper, hvoraf 1. Gruppe allerede var afvandet. 2. Gruppe kunde for Overfaldsvandets Vedkommende afvandes gennem en Kloak gennem Riis Skov og for det daglige Spildevands Vedkommende gennem Kloaken i Dronning Margretesvej. 3. Gruppe blev af Stadsingeniøren foreslaaet afvandet over Egaa Fed, men Udvalget vilde anse det for heldigst, at kun Regnvandet ledtes denne Vej, hvorimod Spildevandet førtes til Saltens Bæk gennem Kloaken i Dronning Margretesvej.

Under 4. Gruppe hørte Fru Liisbergs Jord, og her foreslog Udvalget, at Stadsingeniørens Plan blev fulgt, saaledes at Fru Liisbergs Areal afvandedes gennem en Kloak i Dronning Margretesvej og en i Skovvangsvej, Regnvandet førtes saa gennem Riis Skov, medens Spildevandet gik til Saltens Bæk.

Da Udvalget imidlertid ikke fandt det rimeligt, om man forlangte af Fru Liisberg, at Kloakerne udførtes i den Størrelse, som passede alene for Fruens Areal, foreslog man, at Fru Liisberg fik Tilladelse til at lægge 12 Tommers Kloaker gennem de to nævnte Gader og til at lade alt Vandet fra Arealet gaa til Saltens Bæk, der foreløbig var tilstrækkelig stor, mod at det paalagdes Fruen at lægge den omtalte Kloak gennem Riis Skov, naar Saltens Bæk engang blev for lille.

Endvidere maatte det i Deklarationen paalægges Fru Liisberg at tage imod det Vand, som maatte komme fra en eventuel Bebyggelse Nord for hendes Arealer, og finde sig i de Ulemper, som deraf kunde flyde.

L o t t r u p vilde forespørge, om Fru Liisberg skulde give noget for Tilladelsen til at lede Vandet til Saltens Bæk.

Vestesen oplyste, at lige saa lidt som der skulde ydes Fruen Vederlag for at lede Vand Nord fra til Fruens Kloakanlæg, lige saa lidt skulde Fruen give noget for at lade Kloakvandet fra sit Areal gaa til Kloaken i Dronning Margretesvej.

Lotttrup meddelte, at Fru Liisberg var Ejerinde af hele Arealet.

Nørgaard vilde forespørge Udvalgets Formand, om det vilde være forsvarligt at give denne midlertidige Tilladelse, da Kloaken for det allerede afvandede Areal vel svarede til det Areal, hvortil den var beregnet.

Mikael Johansen fandt det rimeligt, at Fru Liisberg ydede noget for Tilladelsen til at lægge sine Kloaker til den store Kloak og Saltens Bæk.

Vestesen kunde ikke se, at der var noget til Hinder for, at man gav Tilladelsen, da der var Plads nok, og da det paalagdes Fru Liisberg, hvis Vandmængden blev for stor, at lægge den saakaldte Skovledning, Saa vilde Kloaken i Dronning Margretesvej igen være rigelig stor.

Jakob Jensen kunde ikke gaa med til Udvalgets Forslag, da man ikke var beretiget til at give Tilladelse til Benyttelse af Kloaken Vest paa til andre end dem, der havde betalt til den, og han syntes ikke, der var Grund til, at Kommunen i sin Tid ofre 10000 Kr. for nu at lempe senere Ejere. En anden Grund, hvorfor han ikke kunde gaa med, var, at Udgifterne vilde blive ført fra Fru Liisberg over paa de kommende Købere af Grundene, ligesom de mindre Ledninger vilde føre til idelige Opgravninger i Vejene.

Han vilde derfor henstille til Udvalget, at Sættes op paa det Grundlag, at Fru Liisberg an-

lagde 1. Del af Kloaken tilstrækkelig stor til Afvanding af hele Arealet, og saa efterhaanden som Behovet voksede stak til denne Ledning.

N ø r g a a r d vilde finde dette vel meget forlangt, men der kunde nok være Anledning til, at Fru Liisberg betalte for Tilladelsen til at bruge Saltens Bæk, og han vilde finde det rimeligt, at man tog en aarlig Afgift, indtil Skovledningen blev lagt.

M i k a e l J o h a n s e n vilde henstille til Udvalget, at det forhandlede med de i Kloaken interesserede Grundejere.

V e s t e s e n troede, at Hr. Jakob Jensens Forordringer gik vel vidt, da det sikkert vilde vare over 20 Aar, inden en Kloak af den planlagte Størrelse blev nødvendig. Hvis Hr. Jakob Jensens Forslag gennemførtes, vilde det medføre en Udgift paa 16000 Kr., som maatte anses for tabt, naar de nordlige Dele blev inddraget til Bebyggelse.

Sagen udsattes.

9. (J. Nr. 499—06). Andragende fra Ejeren af Ejendommen Nr. 8 paa Ryesgade om Tilladelse til Installation af **Vandklosetter** i samme.

F o r m a n d e n meddelte, at Udvalget indstillede, at Tilladelsen nægtedes.

S i m o n s e n havde hørt, at der ikke var Kloakvanskeligheder, og hvis det passede, vilde han finde det mærkeligt at nægte Indlæg af W. C., hvis der da ikke var andre, særlig tvingende Grunde til Stede.

M i k a e l J o h a n s e n vilde anbefale, at Tilladelsen gaves, hvis det kunde lade sig gøre.

V e s t e s e n indrømmede, at der vel ingen absolute Vanskeligheder fandtes, men Byraadet havde tidligere været enig om at nægte den Slags Andragender. Hvis denne Tilladelse gaves, havde

de øvrige Grundejere i Ryesgade og nærmeste Omegn ogsaa Ret til at indlægge W. C., og det kunde ikke lade sig gøre. Byraadet havde iøvrigt vistnok nægtet en Grundejer i Vesterallé at lægge Ledning fra W. C. til samme Kloak.

J a k o b J e n s e n bekræftede, at det var nægtet en Ejer i Vesterallé at lægge W. C. til denne Kloak, som desuden udmundede i det nye Havnebassin.

Overensstemmende med Brolægningsudvalgets Indstilling vedtoges det at afslaa Andragendet.

10. (J. Nr. 503—06). Andragende fra Slagtermester Fr. Hasle til Justitsministeriet om Anerkendelse i Henhold til § 6 i Loven af 6. April 1906 om **indenrigs Kødkontrol** af den af ham indrettede Pølsefabrik, Lille Torv Nr. 6.

Efter Indstilling af Udvalget for Slagtehuset vedtoges det at anbefale Anerkendelsen paa følgende af Sundhedskommissionen foreslaaede Vilkaar:

- a t der kun føres 1. Klasses Kød af Dyr slagtede paa Aarhus offentlige Slagtehus i Andragerens Forretning,
- a t der føres dagligt Tilsyn med Andragerens Pølsefabrik af en af Sundhedskommissionen ansat Dyr læge paa Andragerens Bekostning, og
- a t Andrageren iøvrigt holder sig Kødkontrolloven og de sig dertil knyttende ministerielle Bestemmelser efterrettelig.

11. (J. Nr. 341—06). Andragende fra **Aarhus Beværterforening** om en Ændring af Politivedtægtens § 67 saaledes, at der indføres en anden Ordning for Anmeldelse af sluttede Selskaber og ensartet Lukketid for alle Beværtninger Kl. 12 Nat uden Afgift.

F o r m a n d e n oplyste, at der i to Aar havde bestaaet et Udvalg, der flere Gange var fremkommet med Forslag til Ændring af § 67 uden dog

at have været saa heldig at træffe Byraadets Smag. Han haabede, at nye Mænd maatte komme til, hvis Sagen atter skulde i Udvalg.

M i k a e l J o h a n s e n var af den Anskuelse, at man bedst løste Spørgsmaalet ved at imødekomme Beværternes Krav. Det vilde være retfærdigt og stemmende med Nutidens Fordringer at give alle Beværtere Tilladelse til at holde aabent til Kl. 12.

N ø r g a a r d syntes ikke, man kunde være bekendt atter at drøfte Sagen, da der aldeles ikke forelaa nye Motiver.

L o t t r u p kunde ikke gaa med til Nedsættelse af Udvalg, men ønskede Afstemning.

F i l t e n b o r g vilde anbefale, at Andragendet henvistes til et Udvalg, da det sikkert vilde være let at finde en tilfredsstillende Ordning for Anmeldelse af sluttede Selskaber.

M i k a e l J o h a n s e n vilde foreslaa, at man foretog Afstemning om at give Tilladelse til at holde alle Restaurationer aaben til Kl. 12.

J u l. A n d e r s e n fandt det underligt, om man vilde imødekomme dette Andragende, der var forkastet for 2 Aar siden, lige som man var begyndt paa et nyt Regnskabsaar, hvori man paaregnede en Indtægt for Tilladelsen til at holde aaben.

N ø r g a a r d anbefalede at stemme imod Andragendet uden iøvrigt at komme ind paa nogen Realitetsbehandling.

Sagen henlægges.

12. (J. Nr. 483—06). Andragende fra Foreningen »**Ungdommens Støtte**« om Tilladelse til at maatte benytte en af Skolevæsenets Idrætspladser til Boldspil.

F o r m a n d e n meddelte, at Skoleudvalget ikke havde nogen Plads til Raadighed.

L o t t r u p vilde anbefale Foreningen at melde sig ind i Idrætsforeningernes Fællesforening, hvis Bane saa vilde være disponibel.

Da Idrætspladserne ifølge Erklæring fra Skoleudvalget ere optagne hver Aften i Ugen, kunde det ansøgte ikke bevilges.

13. (J. Nr. 23²¹—06). Beretning for Aaret 1906 fra **Fælleskontoret for Velgørenhed.**

S i m o n s e n syntes ikke, Foreningen kunde forsvare at sende et Regnskab frem, hvori Tallene ikke passede. Søndre Vuggestue var saaledes opført med en Indtægt af 3200 Kr. og en Udgift af 2700—2800 Kr., hvilke Tal var aldeles urigtige.

N ø r g a a r d fandt ligeledes Regnskabet vildledende. Plejehjemsforeningen opførtes f. Eks. med en Indtægt paa 24000 Kr. og en Udgift paa 9000 Kr., men Forholdet var, at Foreningen ejede en Legatkapital, deraf den store Indtægtside.

S a b r o e vilde finde det rimeligt, at man inddrog Kommunens Tilskud, naar Loven om Arbejdsløshedskasser kom ud i Livet. Indtil videre maatte man tage Regnskabet til Efterretning, skønt der var al Anledning til at øve Kritik.

N ø r g a a r d havde egentlig ikke noget imod Kontoret, der sikkert gjorde et godt Arbejde, men Regnskabet maatte være saaledes, at Tallene ikke kunde misbruges.

S a b r o e ønskede at henstille til Fattigudvalget, at dette, naar det ønskede at skaffe Hjælp til Folk udenfor Fattigvæsenet, henvendte sig direkte til de fri Fattigkasser og ikke gennem Fælleskontoret.

Toges til Efterretning.

14. (J. Nr. 31—07). Valg af en Repræsentant for Aarhus Amt i **Dansk Fiskeriforenings** Bestyrelse.

Formanden vidste ikke, om Byen havde saadanne Interesser, at der var Anledning til at foretage nogen Afstemning.

Vestesen anbefalede, at man lod Sagen passere, da det vist var en Opfordring til Genvalg.

Sagen henlagdes.

15. (J. Nr. 41—07). Indstilling fra Udvalget for »**Vennelyst**« angaaende Tilbud paa Indretning af Garderobe- og Toiletterum i Restaurationspavillonen samt Udførelse af noget indvendigt Malerarbejde.

Jul. Andersen oplyste, at Garderoben med Inventar vilde koste ca. 1600 Kr., og at dertil vilde komme 364 Kr., hvis Gulvet skulde beklædes med Mineralit. Malerarbejdet ved Salen og de to Værelser bag Taarnet vilde beløbe sig til 870 Kr., hvis det skulde udføres efter det bedste Forslag. Ialt vilde Udgiften beløbe sig til 2834 Kr., men hvis man sparede Gulvbelægningen og gjorde Malerarbejdet tarveligere, kunde Udgiften gaa ned til 2300 Kr.

Idet Udvalget nu henstillede Sagen til Byraadets Afgørelse, vilde det gøre opmærksom paa, at Salen i høj Grad trængte til at males, og at Værten skulde betale 500 Kr. af Beløbet.

J. C. Petersen vilde foreslaa, at man nøjedes med det billigste Overslag, i alt Fald for Malerarbejdets Vedkommende. Det dyreste gik vist ud paa Anvendelse af forskellige Farver, hvad sikkert vilde blive vanskeligt uden kunstnerisk Assistance.

Jul. Andersen tvivlede om, at Fernis kunde dække Træet, der var blevet meget mørk.

Lotttrup takkede for Hr. J. C. Petersens Oplysning, men man kunde jo tilkalde Assistance.

Nørgaard vilde anbefale, at man fulgte Hr. J. C. Petersens Forslag.

S a m u e l s e n anbefalede, at man nøjedes med det billigste Malerarbejde, men beklædte Gulvet med Mineralit.

Indstillingen vedtoges saaledes, at det billigste Malerarbejde valgtes, og Gulvene belægges med Mineralit.

16. (J. Nr. 42—07). Indstilling fra Skoleudvalget om Opslag af 4 ledige **Lærerembeder.**

Vedtoges.

